

6 EsP Unang Markahan

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Ang modyul na ito ay nagtataglay ng mga pangunahing impormasyon at gabay sa pag-unawa ng mga Most Essential Learning Competencies (MELCs). Ang higit na pag-aaral ng mga nilalaman, konsepto at mga kasanayan ay maisasakatuparan sa tulong ng K to 12 Learning Materials at iba pang karagdagang kagamitan tulad ng worksheets/activity sheets na ipagkakaloob ng mga paaralan at/o mga Sangay ng Kagawaran ng Edukasyon. Magagamit din ang iba pang mga paraan ng paghahatid kaalaman tulad ng Radio-based at TV-based Instructions o RBI at TVI).

CLMD CALABARZON

Edukasyon sa Pagpapakatao

Ikaanim na Baitang

Regional Office Management and Development Team: Job S. Zape, Jr., Romyr L. Lazo,
Fe M. Ong-ongowan, Lhovie A. Cauilan at Ephraim L. Gibas

Schools Division Office Development Team:

Berma R. Barreno, Fernando T. Seño, Cecilia E. Loyola, Kristel Maureen Valde, Elsie R. Reyes, Lorena S. Walangsumbat, Jee-Ann O. Borines, Melchora A. Buerano, Liliosa B. Diasanta, Natalia E. Villamater, Angelica L. Serrano, Lilibeth M. Velasco

Edukasyon sa Pagpapakatao Ikaanim na Baitang

PIVOT IV-A Learner's Material

Unang Markahan

Unang Edisyon, 2020

Inilathala ng: Kagawaran ng Edukasyon Rehiyon IV-A CALABARZON

Patnugot: Wilfredo E. Cabral

Pangalawang Patnugot: Ruth L. Fuentes

PIVOT 4A CALABARZON

Gabay sa Paggamit ng PIVOT 4A Learner's Material

Para sa Tagapagpadaloy

Ang modyul na ito ay inihanda upang makatulong sa ating mga mag-aaral na madaling matutuhan ang mga aralin sa asignaturang EsP. Ang mga bahaging nakapaloob dito ay sinigurong naayon sa mga ibinigay na layunin.

Hinihiling ang iyong paggabay sa pagbibigay sa ating mga mag-aaral ng tamang paraan ng paggamit nito. Malaki ang iyong maitutulong sa pag-unlad nila sa pag-unawa sa pagpapakita ng kakayahan nang may tiwala sa sarili na kanilang magiging gabay sa mga sumusunod na aralin.

Salamat sa iyo!

Para sa Mag-aaral

Ang modyul na ito ay ginawa bilang tugon sa iyong pangangailangan. Layunin nitong matulungan ka sa iyong pag-aaral habang wala ka sa loob ng silid-aralan. Hangad din nitong madulutan ka ng mga makabuluhang oportunidad sa pagkatuto.

Ang sumusunod ay mahahalagang paalala sa paggamit ng modyul na ito:

1. Gamitin ang modyul nang may pag-iingat. Huwag lalagyan ng anumang marka o sulat ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.
2. Basahing mabuti ang mga panuto bago gawin ang bawat pagsasanay.
3. Maging tapat at may integridad sa pagsasagawa ng mga gawain at sa pagwawasto ng mga kasagutan.
4. Tapusin ang kasalukuyang gawain bago pumunta sa iba pang pagsasanay.
5. Pakibalik ang modyul na ito sa iyong guro o tagapagpadaloy kung tapos nang sagutin lahat ng pagsasanay.

Kung sakaling ikaw ay mahirapang sagutin ang mga gawain sa modyul na ito, huwag mag-aalinlangang konsultahin ang inyong guro o tagapagpadaloy. Maaari ka rin humingi ng tulong kay nanay o tatay, o sa nakatatanda mong kapatid o sino man sa iyong mga kasama sa bahay na mas nakatatanda sa iyo. Laging itanim sa iyong isipang hindi ka nag-iisa.

Umaasa kami, sa pamamagitan ng modyul na ito, makararanas ka ng makahulugang pagkatuto at makakakuha ka ng malalim na pang-unawa sa kaugnay na mga kompetensi sa MELC. Kaya mo ito!

Mga Bahagi ng PIVOT 4A Modyul

	Bahagi ng LM	Nilalaman
Panimula	Alamin	Ang bahaging ito ay naglalahad ng MELC at ninanais na outcome ng pagkatuto para sa araw o lingo, layunin ng aralin, pangunahing nilalaman at mga kaugnay na halimbawa para makita ng mag-aaral ang sariling kaalaman tungkol sa nilalaman at kasanayang kailangan para sa aralin.
	Suriin	
Pagpapaunlad	Subukin	Ang bahaging ito ay naglalahad ng mga aktibidad, gawain, nilalaman na mahalaga at kawili-wili sa mag-aaral, karamihan sa mga gawain ay umiinog lamang sa mga konseptong magpapaunlad at magpapahusay ng mga kasanayan sa MELC lalo na ang bahaging ito ay nagbibigay ng oras para makita ng mag-aaral ang alam niya, hindi pa niya alam at ano pa ang gusto niyang malaman at matutuhan.
	Tuklasin	
	Pagyamanin	
Pakikipagpalihan	Isagawa	Ang bahaging ito ay may iba't ibang gawain at oportunidad sa pagbuo ng kailangang Knowledge Skills and Attitude (KSA). Pinahihintulutan ng guro ang mga mag-aaral na makisali sa iba't ibang gawain at oportunidad sa pagbuo ng kanilang mga KSA upang makahulugang mapag-ugnay-ugnay ang kanilang mga natutuhan pagkatapos ng mga gawain sa D. Inilalantad ng bahaging ito sa mag-aaral ang totoong sitwasyon/ gawain ng buhay na magpapasidhi ng kaniyang interes upang matugunan ang inaasahan, gawing kasiya-siya ang kanilang pagganap o lumikha ng isang produkto o gawain upang ganap niyang maunawaan ang mga kasanayan at konsepto.
	Linangin	
	Ilangkop	
Paglalatap	Isaisip	Ang bahaging ito ay nagtuturo sa mag-aaral ng proseso na maipakikita nila ang mga ideya, interpretasyon, pananaw, o pagpapahalaga at makalikha ng mga piraso ng impormasyon na magiging bahagi ng kanilang kaalaman sa pagbibigay ng repleksiyon, pag-uugnay o paggamit nang epektibong nito sa alinmang sitwasyon o konteksto. Hinihikayat ng bahaging ito ang mga mag-aaral na lumikha ng mga estrukturang konseptuwal na nagbibigay sa kanila ng pagkakataong pagsamahin ang mga bago at lumang natutuhan.
	Tayahin	

Pagsusuri sa Sarili at Pangyayari

I

Aralin

Kumusta ka na? Ngayong nasa huling baitang ka na sa elementarya, maaaring ikaw ay nasasabik na makatanggap ng diploma. Subalit bago iyon, naranasan mo na bang makagawa o makabuo ng isang desisyon na pinag-isipan at sinuring mo munang mabuti batay sa mga bagay at pangyayari na may kaugnayan sa iyong sarili?

Sa araling ito, inaasahan na mas higit mong makilala ang iyong sarili at masusuri ang mga pangyayari sa iyong buhay na mahalagang sangkap upang makabuo ka ng isang makatwiran at mabuting desisyon para sa lahat lalo na sa iyong pamilya.

Handa ka na ba? Halina at tuklasin ang mga at mga pangyayaring may kaugnayan sa iyong sarili na makatutulong sa iyo sa pagbuo ng mga desisyon na wasto at mabuti.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Ang bawat pagpapahalaga ay makikita ng isang beses sa bawat pahalang at pababang bahagi ng kahon at sa 3X2 na kahon na may mas makapal na linya. Kulayan ang tamang mga kahon. Gawin ito sa iyong kuwaderno.

	pagka-mahinahon	katatagan ng loob	pagkabukas isipan	Pagma-mahal sa katotohanan	
mapanuring pag-iisip		Pagka-bukas isipan	katatagan ng loob		pagka-matiyaga
pagkabukas isipan	katatagan ng loob			pagkamati-yaga	pagmamahal sa katotohanan
pagmamahal sa katotohanan		pagka-mahinahon	mapanuring pag-iisip	pagkabukas isipan	katatagan ng loob
pagka-mahinahon	mapanuring pag-iisip		pagka-matiyaga		Pagka- bukas isipan
	pagkabukas ng isipan	pagka-matiyaga	pagmamahal sa katotohanan	mapanuring pag-iisip	pagka-mahinahon

Sagutin ang mga sumusunod:

1. Naging madali ba o mahirap ang pagsagot sa “Values Sudoku”? Bakit?
2. Ano ang iyong mga napansin sa salitang mga nasa kahon?
3. Alin sa mga pagpapahalagang iyan ang iyong naisasabuhay? Magbigay ng isang halimbawa?
4. Nakatutulong ba ang mga pagpapahalagang nasa kahon upang higit mong makilala ang iyong sarili? Patunayan.

Ang Aking PAs (Personal Assets)

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Gumuhit ng larawan ng isang tao. Sagutin ang mga sumusunod na tanong at isulat sa bahagi ng katawang kumikilos nito o kung saan ito makikita at kulayan ayon sa nakasulat sa bawat tanong.

1. Ano ang dalawang katangiang pinakagusto mo sa iyong sarili?
Kulayan ng dilaw ang iyong sagot.
2. Ano ang isang kakayahan o kasanayang taglay mo ang nagpapasaya sa iyo? Kulayan ng bughaw ang iyong sagot.
3. Paano mo ipinakikita ang mga katangian o kakayahang ito sa iyong mga kilos? Kulayan ng pula ang iyong sagot.
4. Ano ang nagiging epekto ng mga kilos na ito sa iyo at sa ibang tao?
Kulayan ang iyong sagot.

Sagutin ang mga sumusunod:

1. Madali mo bang nasagutan ang 1 at 2 na tanong? Bakit?
2. Ano ang madalas na bahagi ng iyong katawan nagtataglay o nagsasagawa ng mga katangiang gusto mo sa iyong sarili?
3. Nasisiyahan ka ba sa epekto ng mga kilos mo? Bakit?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Humanap ng iyong larawan at idikit sa kwaderno. Pagkatapos ay gumuhit ng speech balloon at isulat sa loob nito ang isang kasabihan, paalala, payo o kilos ng isang importanteng tao o pangyayari sa iyong buhay na sinusunod mo o nagbigay sa iyo ng inspirasyon. Ito ay maaaring ang iyong kaibigan, magulang, guro, lider, o nabasa mo.

PIVOT 4A CALABARZON

PSP (Pagsusuri ng Sarili at Pangyayari)

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4:

Ngayon, ikaw ay maglalakbay tungo sa pagtuklas ng iyong sarili gamit ang iyong kakayahang magsuri. Sagutin ang bawat katanungan nang may katapatan at sundin ang hinihingi sa bawat kahon. Sa mga katanungang may pamimilian, kulayan ang iyong kasagutan.

Kumusta ka?	Okay naman po!	Ano ang iyong nararamdaman ngayon?	Positibo		
Hindi ako okay	Dahil _____		_____		
		Negatibo	Bakit kaya na-raramdaman mo ito?	Dahil	Ano sa palagay mo ang dahilan at nang-yayari ito??
					Dahil
			Opo. (Patunayan ang sagot)	Sapat na ba ang mga ginagawa mo	Ano ang ginagawa mo tungkol dito?
	Mayroon pa po! (Tukuyin ang mga ito)	Mayroon ka pa bang maaaring magawa?		Hindi po. (Patunayan ang sagot)	
Magbigay ng konklusyon sa iyong nararamdaman	_____	Wala na po! (Ibigay ang dahilan)			

1. Ano ang iyong nararamdaman habang ginagawa ang PSP?
2. Naging madali sa iyo na sagutin ang mga hinihingi sa bawat kahon? Bakit?
3. Ano ang iyong natuklasan mula sa dito?
4. Sa iyong palagay, ang kakayahan mong magsuri ng mga bagay na may kinalaman sa iyong sarili at mga pangyayari ay nakakatulong upang makabuo ka ng tamang desisyon? Patunayan.
5. Paano mo isinasagawa ang pagsusuri sa mga bagay na may kinalaman sa iyo o mga pangyayari sa iyo?

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 5: Piliin ang letra ng tamang sagot. Isulat ang sagot sa kwaderno.

1. Ito ay tumutukoy sa disiplinadong pag-iisip ng malinaw, makatuwiran, bukas ang isip, may kaukulang ebidensya at may pagtimbang ng impormasyon bago makuha ang isang sagot o desisyon.
A. malikhaing pag-iisip   C. pagkabukas ng isipan
B. mapanuring pag-iisip   D. pagsusuring personal
2. Ang mga sumusunod ay palatandaan ng taong nagsusuri ng mga bagay na may kinalaman sa kanyang sarili, maliban sa:
A. Bukas ang isipan sa makatwirang opinyon ng iba
B. May kaalaman sa kanyang kalakasan at kahinaan
C. Tinitimbang ang mga posibleng opsyon o solusyon
D. Madaling makabuo ng desisyon sa bawat sitwasyon
3. Ito ay isang proseso na nagbibigay-daan upang higit mong maunawaan kung sino ka, ano ang iyong mga pagpapahalaga, kung bakit ganyan kang mag-isip at kumilos at nagbibigay-daan upang maiayon mo ang iyong buhay sa kung ano ang nais mong mangyari.
A. pagsusuring personal   C. mapanuring pagsusuri
B. malikhaing pag-iisip   D. pagkabukas ng isipan
4. Bakit mahalaga ang kakayahang magsuri ng mga pangyayari sa pagbuo ng desisyon?
A. Nakakatulog ka ng mahimbing
B. Nakikilala mo ang iyong mga pagpapahalaga
C. Nabibigyang-linaw ang mga pangyayari batay sa tamang katwiran.
D. Hindi kailanman nakakaranas ng anumang uri ng pagkabalisa at pag-aalala.

5. Ano ang magagawa mo kung ikaw ay nais magpatuloy mag-aral subalit kailangan mong huminto dahil sa kakulangan ng pera?

- I. Huminto na lamang at tulungan ang pamilya na kumita ng pera.
- II. Kausapin ang gurong tagapayo at ikwento ang iyong kalagayan.
- III. Pilitin ang kapamilya na ikaw ay tustusan sa pag-aaral sapagkat huling taon mo na sa elementarya.
- IV. Alamin ang mga kakayahan o kasanayang taglay na maaaring magamit upang makatulong sa pamilya.
- V. Suriing mabuti ang iyong sitwasyon at humanap ng ibang alternatibo upang maipagpatuloy ang pag-aaral.

A. I, II, at III   B. II, IV, at V   C. II, III, at V   D. III, IV, at V

Gawain sa Pagkatuto Bilang 6: Gamit ang mga titik sa loob bawat kahon, alamin kung ano ang tinutukoy sa bawat bilang.

1. Ito ay tumutukoy sa disiplina ng pag-iisip na malinaw, makatuwiran, bukas ang isip, may kaukulang ebidensya at may pagtimbang ng impormasyon bago makuha ang isang sagot o desisyon.

NIMRIPAUNAG PISIPA

2. Ito ay palatandaan ng taong nagsusuri ng mga bagay na may kinalaman sa kanyang sarili.

KSBUA NAG NSIIAP

3. Ito ay ang ay isang proseso na nagbibigay-daan upang higit mong maunawaan kung sino ka, ano ang iyong mga pagpapahalaga, kung bakit ganyan kang mag-isip at kumilos at nagbibigay-daan upang maiayon mo ang iyong buhay sa kung ano ang nais mong mangyari.

PURASGUSING ERPSNAOL

4. Kung ikaw ay may kakayahang magsuri ng mga bagay at pangyayari na may kinalaman sa iyo, nagiging malinaw ang mga bagay-bagay kaya't ikaw ay nakakabuo _____.

AMTANG EDISSYON

Sagutin ang mga tanong:

- 1. Ano ang mga salitang tinutukoy sa bawat bilang?
- 2. Ano ang iyong mga ideya ukol dito? Mahalaga ba ang mga ito? Patunayan.
- 3. Mahalaga ba ang mga ito sa iyong pang-araw-araw na buhay? Patunayan.

Araw-araw ay nakikita mo ang iyong sarili sa salamin o ikaw ay madalas magselfie kaya't pamilyar ka na sa hugis ng iyong mukha, mga labi, ilong o maging ang kulay ng iyong mga mata, ng iyong balat at ng iyong buhok. Pero, kilala mo ba talaga ang iyong sarili ng higit pa sa mga panlabas na katangian lamang?

Higit sa mga pisikal mong katangian, mahalaga ring makilala mo at maunawaan ang iba mo pang taglay na katangian sapagkat ito ay bahagi ng iyong sarili na makakaimpluwensiya sa mga gagawin mong desisyon o kilos sa araw-araw. Dito mahalagang maunawaan mo ang kahalagahan ng pagsusuri ng sarili o personal na pagsusuri (self-reflection) kung saan mas higit mong nauunawaan kung sino ka talaga, ano ang iyong mga pagpapahalaga, at bakit ganyan ka mag-isip at kumilos.

Ano ang ibig sabihin ng personal na pagsusuri?

Sa iyong mga nakaraang aralin, nalaman mo na ang mapanuring pag-iisip ay ang kakayahang ng taong gamitin ang kanyang isipan sa organisado at makatwirang paraan batay sa mga ebidensya upang higit na maunawaan ang kaugnayan ng mga bagay, impormasyon at pangyayari sa isa't isa na makatutulong sa pagbuo ng isang konklusyon o desisyon.

Isang mahalagang bahagi ng proseso ng mapanuring pag-iisip ay ang kakayahan na kilalanin ang iyong sarili at suriin ang mga bagay o pangyayari na may kinalaman sa iyong sarili sapagkat ang mga ito ay makakaapekto sa iyong magiging aksyon o desisyon na ginagawa sa araw-araw at mararanasan sa hinaharap.

Ang pagsusuring personal o pagsusuri ng sarili ay isang proseso na nagbibigay-daan upang higit mong maunawaan kung sino ka, ano ang iyong mga pagpapahalaga, kung bakit ganyan kang mag-isip at kumilos. Ito ay isang paraan upang maiayon mo ang iyong buhay sa kung ano ang nais mong mangyari na nangangailangan ng masusing obserbasyon at malalim na pagsusuri ng sarili upang umunlad ka bilang tao.

Ano ang kahalagahan ng pagsusuri ng sarili?

1. Napatatatag ang relasyon.

Sa pagsusuri mo kung paano ka makitungo sa iyong kapwa, nagkakaroon ka ng pagkakataon na baguhin ang sarili upang maging mas maayos ang inyong samahan. Gayondin, nagkakaroon ka rin ng pagkakataong malaman ang totoo mong damdamin para sa isang tao o grupo ng mga tao na nagiging daan upang mas higit mo silang makilala na mahalagang aspeto ng pagpapatatag ng anumang uri ng relasyon.

2. Higit na nagiging malinaw ang bagay-bagay o sitwasyon.

Ang pagsusuri mo ng iyong sarili ay isang paraan upang malinawagan mo ang mga bagay na gumugulo sa iyo. Nakikita mo nang mas malinaw at makatwiran ang isang sitwasyon. Halimbawa, kapag ikaw ay malungkot o galit, mahirap makapag-isip ng tama sapagkat ang iyong kakayahang mag-isip ay napipigilan ng matinding damdamin. Kung ikaw may kakayahang magsuri ng iyong sarili at mga bagay na may kinalaman sa iyo, nakikita mo nang malinaw at makatwiran ang sitwasyon gamit ang iyong pag-iisip. Nakikita mo ang mabuti at masama sa sitwasyon.

3. Nakilala mo ang iyong tunay na pagpapahalaga

Mahirap talagang makilala ang tunay na sarili hanggat hindi mo ito binibigyan ng pagkakataon pag-isipan kung ano ba talaga ang mga bagay na mahalaga sa iyo. Minsan, sa pag-iisa at pagsusuri ng sarili, nabibigyan mo ng pagkakataon ang iyong sarili na makita at maunawaan ang mga importanteng bagay na kinakaharap sa buhay na nagiging daan upang mapanindigan ang tunay mong pinaniniwalaan at pinahahalagahan.

4. Napapaunlad ang kakayahang bumuo ng mabuting desisyon o pagpapasya

Sinasadya man o hindi, araw-araw tayo ay gumagawa ng pagpapasya. Halimbawa, “Gagawa ba ako ng takdang-aralin ngayon o mamaya na?”, “Ano kaya ang kakainin ko mamayang reses?”. Iyan ang ilan sa araw-araw nating pinamimilian at pinagpapasyahan na maaaring hindi na natin pinag-iisipan pa dahil ang mga iyan ay simpleng bagay lamang. Subalit sa mga mas mahahalagang desisyon sa buhay, mahalaga ang pagsusuri ng sarili.

Ito ay magbibigay sa iyo ng mas malinaw na kaisipan at mas nakikilala mo kung ano ang iyong tunay na pagpapahalaga na makatutulong sa iyo na piliin ang mas tama at mabuting daan tungo kabutihan at kabutihan ng mga nakapaligid sa iyo. Nagiging daan din ito upang maiwasan ang pagsisisi at upang magkaroon ng kapayapaan ng kalooban dahil alam mong nagawa mo ang tama at mabuti.

5. Mas nakatutulog nang mahimbing

Kapag nagkakaroon ka ng kaunting panahon upang suriin ang mga pangyayari sa iyo araw-araw at kung paano ka kumilos batay dito, nagkakaroon ka ng pagkakataong mabigyan ng “closure” ang mga “unresolved feelings”. Pero, pinaaalalahanan kita na hindi ito dapat manatiling realisasyon lamang. Suriin ang iyong buong maghapon, pagkatapos. Hindi maaaring sa pag-iisip lamang nang matagal matatapos ang lahat.

6. Nababawasan ang pag-alala at pagkabahala

Isa sa pinakamahalagang resulta ng pagsusuri ng sarili at pagkilala sa sarili ay nagkakaroon ka ng tiwala sa iyong sarili at sa iyong mga ginagawa. Nagkakaroon ka ng katiyakan sa iyong mga ginagawa at pinaniniwalaan sa kabila ng mga nakalilitong sitwasyon sa iyong paligid kaya’t naiiwasan mong mag-alala at mabahala.

Paano ka magsusuri ng mga bagay na may kinalaman sa sarili at pangyayari?

1. Humanap ng tahimik na lugar.

Mas makapag-iisip ka ng malinaw at makatotohanan kung ikaw ay nasa tahimik at mapayapang lugar. Ito ay isang lugar na kung saan ay ikaw ay komportable, hindi ka maaabala ng mga tao o bagay na nakapaligid sa iyo

2. Tanungin ang sarili ng mga mahahalagang tanong gamit ang mga sumusunod: “Bakit?”, “Ano?”, “Saan?”, “Sino?”, at “Paano?”

Halimbawa:

Bakit ito nangyari o bakit ito ang naging desisyon ko?

Ano ang dapat kong ginawa o ano ang maaari ko pang gawin?

Saan ito patungo o ano ang magiging bunga nitong desisyon ko?

PIVOT 4A CALABARZON

Sino ang maaaring maapektuhan ng desisyong ito?

Paano ko isasagawa ang aking nabuong desisyon?

Maaari ka ring magtanong ng iba pa na sa iyong palagay ay makatutulong sa kung anuman ang iyong sinusuri.

3. Bigyan ang sarili ng panahon subalit kailangang alam mo kung kailan dapat huminto.

Iwasan ang “over-thinking” o iyong pag-iisip ng paulit-ulit subalit wala namang nabubuong desisyon sapagkat ito maaaring magdulot din ng di mabuting resulta. Mahalaga na bigyan ang sarili ng limitasyon o panahon kung hanggang kailan lamang isasagawa ang personal na pagsusuri.

4. Isulat sa dyornal ang mga naiisip

Magkaroon ng dyornal kung saan naitatala mo ang mga naiisip habang nagsusuri ng sarili tungkol sa mga pangyayaring may kinalaman sa sarili na magsisilbing “reviewer” mo sa tamang panahon.

5. Makipag-usap sa mga propesyunal o pinagkakatiwalaang tao

Nakatutulong din ang pakikipag-usap sa mga propesyunal o mga pinagkakatiwalang tao upang matulungan ka na maiayos ang iyong mga iniisip at makaisip ng mga dapat mong gawin sa pagbuo ng positibo mong pagbabago na hinahangad. Nakatutulong din ang pakikipag-usap sa mga tamang tao upang mapagaan ang iyong isipan at damdamin.

Mga Pamamaraan ng Pagtatala o Pagbuo ng Pagsusuri

1. Pagbuo ng Antas ng Pagsusuri (Levels of Reflection). Tingnan sa susunod na pahina.
2. Reflection Vlog. Ito ay maaaring gawin kung mayroong kakayahang teknolohikal ang mag-aaral.
3. Scrapbook Reflection. Paggamit ng larawan at pagsusulat ng pagsusuri batay sa ibinigay na gabay.
4. Sketch and Reflect. Maaaring gumuhit ng simbolo na lumalarawan ng iyong ginawang pagsusuri.
5. Cube of Reflection. Gagawa ng “cube” at dito isusulat ang pagsusuri

Alalahanin (Remember)	Ano ang aking nagawa ngayon? (What did I accomplished?)
Unawain (Understand)	Ano ang kahalagahan ng aking nagawa? (What is important about what I did?)
Isabuhay (Apply)	Saan ko ito maaaring magamit? (Where could I use it again?)
Suriin (Analyze)	Mayroon bang patterns sa aking mga nagawa? Sa aking mga kilos? (Are there patterns in what I did? In my behavior?)
Pagyamanin (Extend)	Saan ko maaaring magamit ang kaalamang ito sa iba pang pagkakataon? (How can I use this knowledge in the future work?)
Ano ang aking nadiskubre tungkol sa aking sarili bilang isang mag-aaral, anak, kapatid, o kasapi ng komunidad? (What have I discovered about myself as a learner? A son/daughter, a sibling, a friend, or a community member?)	

Ang kakayahang magsuri ng mga bagay na may kinalaman sa sarili ay dapat nagpapalakas sa iyo at magbibigay ng inspirasyon na mapaunlad ang sarili sapagkat isa itong mabisang hakbang upang makabuo ka ng desisyon na makatwiran at makabubuti sa iyong sarili, sa iyong pamilya, o sa lahat nang may kaugnayan dito.

Pagkatapos mong mabasa at maunawaan ang kahulugan, kahalagahan at pamamaraan ng pagsusuri ng bagay at mga pangyayari na may kinalaman sa iyong sarili ay sagutan ang mga sitwasyon sa ibaba na susukat ng kakayahan mong bumuo ng tamang desisyon.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 7: Basahin ang sitwasyon at sagutin ang mga tanong. Isulat ang sgaot sa iyong kuwaderno.

Ang Sitwasyon*

Kailan lamang ay naranasan natin ang epektong dulot ng COVID-19. Marami ang natakot sapagkat wala pang lunas sa sakit na ito.

May isang barangay na lubhang naapektuhan ng COVID-19 sapagkat halos lahat ay positibo sa sakit na ito maliban sa 10 indibidwal kaya't nagdesisyon ang pamahalaan na i-lockdown ang buong barangay na palikasin sila upang maligtas.

Subalit, 6 na tao lamang ang maaaring isama sapagkat hindi na kasya sa sasakyan ang iba. Ang iyong gagawin ngayon ay piliin mula sa Choice Sheet ang 6 na taong ito. Ang ibig sabihin nito ay maiwan ang apat na malaki ang posibilitidad na nahawa.

CHOICE SHEET

1. batang pari
2. buntis
3. arkitekto (asawa ng #2)
4. matandang doctor
5. batang babaeng artista
6. teacher (edad 40-50)
7. magsasaka (edad 40-50)
8. social worker (edad 40-50)
9. matandnag scientist
10. sundalo

1. Sino-sino ang iyong mga pinili?
2. Ano ang mga dahilan at sila ang napili mo?
3. Naapektuhan ba ng iyong nararamdaman ang iyong ginawang pagpili?
4. Ano ang kahalagahan ng pagkakaroon ng mapanuring pag-iisip sa pagbuo ng tamang desisyon?

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 8: Isipin ang isang pangyayari sa iyo o sa inyong pamilya. Suriin ang pangyayaring ito gamit ang talaan ng paraan ng pagsusuri ng sarili sa ibaba. Ang isang halimbawa ay ibinigay upang maging gabay mo.

Pangyayari	Bakit ito nangyari?	Ano ang maaari mong magawa ukol dito?	Ano ang nais mong maging bunga gagawin aksyon?	Bakit ito ang napili mong hakbang o desisyon?	Sino ang mga makakatulong sa iyo sa pagsasagawa ng mga hakbang?
Lagi kaming nagtatalo ng aking nakababatang kapatid tungkol sa kung sino ang maghuhugas ng pinagkainan.	Parehong ayaw naming maghugas ng plato	1. Kausapin ang magulang tungkol sa nais mangyari. 2. Mag-usap at magkasundo tungkol sa schedule ng paghuhugas. 3. Ipaskel sa isang lugar ang nabuong schedule. 4. Kung may araw na hindi makapaghuhugas ng pinakainan dahil sa importanteng dahilan, ipapaalam.	Mag-tulungan kaming magkapatid	Ito ang aking hakbang na naisip sapagkat pareho naman naming kayang gawin ang paghuhugas at naiiwasang magka-asahan kung sino ang maghuhugas.	Mga magulang

Gawain sa Pagkatuto Bilang 9: Buuin ang Pagsusuring Personal Worksheet. Isulat ang iyong mga tala o kasagutan sa kwaderno.

PAGSUSURING PERSONAL WORKSHEET

Ano ang 3 pangunahin mong kalakasan? Ano ang 2 bagay na nahihirap kang

1. _____ kumpara sa ibang batang kasing-edad mo?
 2. _____ 1. _____
 3. _____ 2. _____

Ano ang 2 bagay pinakagusto mong gawin? Ano ang 2 bagay na pinakaayaw mong gawin?

1. _____ 1. _____
 2. _____ 2. _____

Magtala ng 3 magagandang pangyayari o tagumpay sa iyo nitong kalian lamang (malaki o maliit)

1. _____
 2. _____
 3. _____

Bakit ako matagumpay?

Magtala ng 2 bagay na ginawa mo na kung bibigyan ka ng pagkakataong muli ay gagawin mo nang mas mahusay.

Ano pa kaya ang mas maganda kong gawin?

1. _____
 2. _____

Paano nakakatulong ang pagsusuri sa mga bagay at pangyayari sa aking pagpapapasya?

Sino ang nilalapitan mo sa panahon ng pangangailangan?

Sa iyong palagay, ang mga pangyayaring masasakit o malulungkot ay nakatulong upang makabuo ka ng tamang desisyon? (Oo/Hindi)

Paano ko ilalarawan ang aking pamamaraan sa pagbuo ng desisyon?

Tanggap mo ba mahalaga ang pagsusuri ng mga bagay at pangyayari sa pagbuo ng desisyon? (Oo/Hindi)

Handa ka ba na maglaan ng panahon upang magsuri bago magdesisyon? (Oo/Hindi)

A

Gawain sa Pagkatuto Bilang 11: Piliin ang letra ng tamang sagot. Isulat ang sagot sa kwaderno.

1. Ito ay tumutukoy sa disiplinadong pag-iisip ng malinaw, makatuwiran, bukas ang isip, may kaukulang ebidensya at may pagtimbang ng impormasyon bago makuha ang isang sagot o desisyon.
A. malikhaing pag-iisip   C. pagkabukas ng isipan
B. mapanuring pag-iisip   D. pagsusuring personal
2. Ang mga sumusunod ay palatandaan ng taong nagsusuri ng mga bagay na may kinalaman sa kanyang sarili, maliban sa:
A. Bukas ang isipan sa makatwirang opinyon ng iba
B. May kaalaman sa kanyang kalakasan at kahinaan
C. Tinitimbang ang mga posibleng opsyon o solusyon
D. Madaling makabuo ng desisyon sa bawat sitwasyon
3. Ito ay isang proseso na nagbibigay-daan upang higit mong maunawaan kung sino ka, ano ang iyong mga pagpapahalaga, kung bakit ganyan kang mag-isip at kumilos at nagbibigay-daan upang maiayon mo ang iyong buhay sa kung ano ang nais mong mangyari.
A. pagsusuring personal   C. mapanuring pagsusuri
B. malikhaing pag-iisip   D. pagkabukas ng isipan
4. Bakit mahalaga ang kakayahang magsuri ng mga pangyayari sa pagbuo ng desisyon?
A. Nakakatulog ka ng mahimbing
B. Nakikilala mo ang iyong mga pagpapahalaga
C. Nabibigyang-linaw ang mga pangyayari batay sa tamang katwiran.
D. Hindi kailanman nakakaranas ng anumang uri ng pagkabalisa at pag-aalala.
5. Ano ang magagawa mo kung ikaw ay nais magpatuloy mag-aral subalit kailangan mong huminto dahil sa kakulangan ng pera?
I. Huminto na lamang at tulungan ang pamilya na kumita ng pera.
II. Kausapin ang gurong tagapayo at ikwento ang iyong kalagayan.
III. Pilitin ang kapamilya na ikaw ay tustusan sa pag-aaral sapagkat huling taon mo na sa elementarya.
IV. Alamin ang mga kakayahan o kasanayang taglay na maaaring magamit upang makatulong sa pamilya.
V. Suriing mabuti ang iyong sitwasyon at humanap ng ibang alternatibo upang maipagpatuloy ang pag-aaral.
A. I, II, at III   B. II, IV, at V   C. II, III, at V   D. III, IV, at V

Pagsang-ayon sa Pasya ng Nakararami

I

Aralin

Ang araling ito ay sinulat at binigyan ng ibayong pag-aaral upang makatulong sa paglinang ng iyong kaalaman. Nais ng mga sumulat na gamitin mo ito upang makatulong sa iyong pang araw-araw na buhay. Ang bawat sitwasyon o kwento ay pawang mga kathang isip lamang ng sumulat na maaaring makatulong upang lalo mo pang mapabuti ang bawat desisyon na haharapin mo sa mga sususnod na panahon ng iyong buhay. Ito ay naayon sa asignaturang itinakda ng Kagawaran ng Edukasyon na maaaring maiba lamang sa pagkakasunod-sunod o pagkakahanay ang bawat aralin.

Naniniwala ang mga sumulat na lalo mong pag iibayuhin ang iyong pag-aaral upang maging produktibong mamamayan ng ating bansa. Ninanais ng mga sumulat na lalo mong ipakita ang iyong pagmamahal sa pamilya na iyong kinabibilangan at magiging kaagapay sa pagharap sa buhay.

Ang araling ito ay tumatalakay sa Aralin 7-Tamang impormasyon: Tulong at Gabay Para sa Pamilya.

Pagkatapos na magamit at aralin ang mga nilalamang aralin o paksa, ikaw ay inaasahan na:

1. Nakapagsasagawa ang mga tamang hakbang na makatutulong sa pagbuo ng isang desisyon na makabubuti sa pamilya sa pamamagitan ng paggamit ng impormasyon;
2. Nakatutukoy ang responsibilidad sa pamilya sa panahon ng krisis;
3. Nakapag-iisa-isa ng kahalagahan ng tamang impormasyon na dapat iparating sa bawat miyembro ng pamilya; at
4. Nalilinang ang kakayahan sa pag-guhit.

A. Basahin at suriing mabuti ang kwento.

Tulong Tayo sa Pagtuklas

Ni: Melchora A. Buerano

“Marami na ang apektado ng sakit na Corona Virus 2019 sa buong mundo at isa na ang Pilipinas sa nagkakaroon ng maraming kaso.” Ito ang araw-araw na napapanood ko sa telebisyon at maging sa social media at ito rin ang laman ng balita, wika ni Robert, labing isang taong gulang. Sa kanyang isipan ay nagkakaroon ng malaking katanungan kung bakit tila lahat ay natatakot sa covid 19.

“Bakit ayaw akong palabasin ng aking mga magulang sa aming tahanan? Bakit nananawagan ang gobyerno na manatili ang mga tao sa loob ng tahanan? Bakit ngayon ay palagi na lamang nagtatanim ng kung ano-anong gulay ang aking mga magulang?”, iyan ang mga tanong na laging pumapasok sa kanyang murang isipan.

“Paghahanda raw para sa maaaring pagtagal ng “Enhanced Community Quarantine” ang naging paulit – ulit ding sagot ni Mang Jose na sinabayan pa ng tagubilin na sumunod na lamang kung ano ang ipinag – uutos ng batas.

Isang araw, habang nasa bakuran ang mga magulang ay lumabas si Robert at naglaro. Sa kanyang paglalaro ay dumaan ang mga pulis at pinasakay siya sa sasakyan ng mga ito. Nagtaka siya sapagkat dinala siya ng mga ito sa kanilang bulwagang pambayan. Marami ang naroon, may matanda, bata, babae at lalaki. “Nahuli ka rin pala ng mga pulis,” sabi ng kanyang kaklase na si Manuel. Napaisip si Robert, “ano ang kanyang kasalanan bakit siya hinuli ng mga pulis?”

Maya-maya ay dumating na ang opisyaes ng DSWD. Pinaupo ang mga tao kabilang si Robert. Ipinaliwanag sa kanila kung anong paglabag ang kanilang ginawa. Nalaman din niya na ang Covid 19 ay nakahahawa at nakamamatay. Gayundin ang kahalagahan ng pananatili sa bahay at ang naririnig niyang social distancing.

“Salamat sa maraming impormasyon na ipabatid sa amin ng DSWD. Simula ngayon ay hindi na ako lalabas ng bahay”, wika niya. “Marahil hindi sapat ang mga impormasyong nalalaman nina tatay kung bakit hindi nila ito maipaliwanag sa akin ng mabuti. Sa aking natuklasan ay ako naman ang magbibigay sa kanila ng kaunting kaalaman na aking natutunan”, ang naging plano ni Robert.

Humingi si Robert ng paumanhin sa mga pulis sa kanyang ginawang paglabas ng bahay. Nangako siya na susunod na sa ipinag-uutos ng batas para sa kaligtasan niya at ng mga mahal sa buhay.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Sagutin ang sumusunod na mga tanong:

1. Sino ang bata sa kwento?
2. Ano ang kanyang madalas mapanood at makita sa social media?
3. Ano ang isinasagot ng kanyang tatay sa tuwing siya ay magtatanong?
4. Lumabas ba siya ng bahay? Bakit?
5. Bakit hinuli ng pulis si Robert?
6. Saan dinala si Robert?
7. Ano ang ipinaliwanag sa kanila ng DSWD?
8. Mahalaga ba ang mga ito? Bakit?
9. Paano mo maipapakita ang iyong pagpapahalaga sa wastong impormasyon na iyong malalaman?
10. Tama ba ang gagawin ni Robert na pagbabahagi ng kanyang nalaman sa kanyang mga magulang? Bakit?

B. Paano ang tamang pagsunod sa magulang?

C. Kung ikaw si Robert gagawin mo ba ang kanyang ginawa na paglabas sa tahanan? Bakit?

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Kilalanin ang mga sumusunod na larawan na maaring pagkunan ng mga impormasyon at isulat ito sa sagutang papel.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

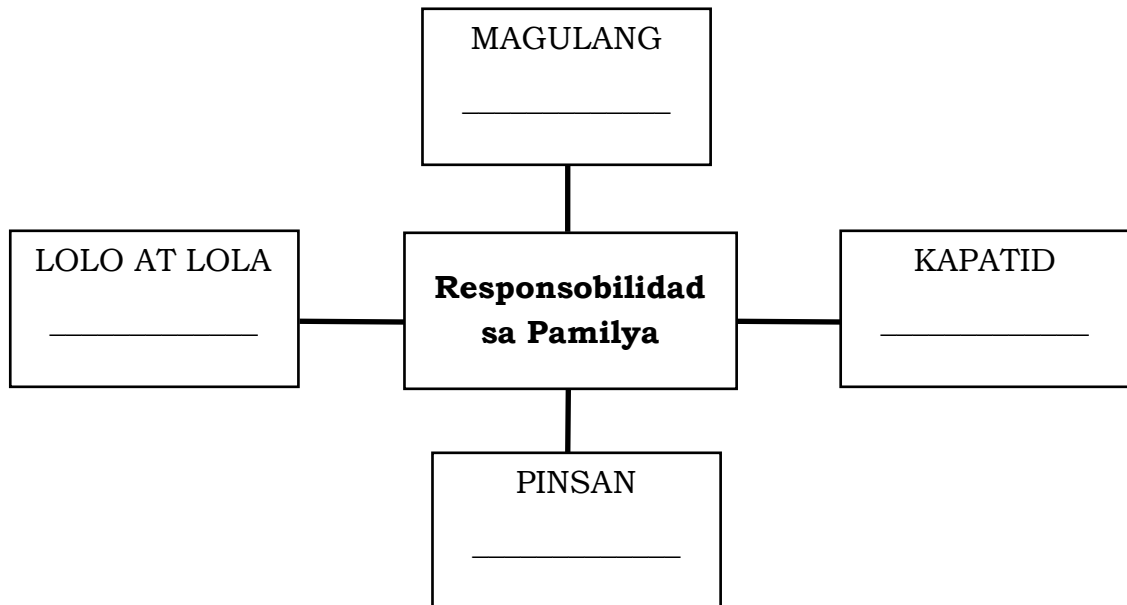
5. _____

B. Bakit mahalaga ang mga sumusunod sa pagbibigay ng tamang impormasyon?

1. Telebisyon
2. Cellphone
3. Dyaryo o Pahayagan
4. Radyo
5. Aklat

C. Gumawa ng talaan ng oras kung kailan gumagamit ng cellphone, nanonood ng telebisyon, nagbabasa ng aklat at pahayagan at nakikinig ng radyo.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Bilang kasapi ng pamilya ay may kanya-kanya tayong responsibilidad na dapat gampanan. Tingnan ang graphic organizer sa ibaba at isulat sa bawat patlang sa loob ng bilog ang iyong responsibilidad sa iyong magulang, kapatid, lolo at lola at mga pinsan. Gawin ito sa iyong kuwaderno/

B. Magbigay ng 5 halimbawa kung paano mo maipapakita ang iyong pagpapahalaga at responsibilidad sa iyong pamilya.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

C. Sumulat ng talata na tumutukoy sa naitutulong ng Social Media sa iyong pag-aaral.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Isulat ang letrang T kung tama at letrang M kung mali. Gawin ito sa iyong kuwaderno.

- _____ 1. Ang tamang impormasyon ay nakakatulong sa tamang pagdedesisyon.
- _____ 2. Si Alden ay naniwala sa kanyang narinig sa kapitbahay na hindi sinuri kung ito ay totoo o hindi.
- _____ 3. Dapat mag-ingat sa pagbibigay ng impormasyon lalo na kung panahon ng krisis..
- _____ 4. Lahat ng balita na napapanood sa internet ay totoo.
- _____ 5. Ang fake news ay nakapaghahatid ng kapahamakan sa kapwa.
- _____ 6. Dapat paniwalaan lahat ng balita.
- _____ 7. Ang radyo ay isa sa nakukunan natin ng impormasyon.
- _____ 8. Ang pagsasabi ng katotohanan ay nagpapakita ng pagmamahal.
- _____ 9. Okey lang magsinungaling kung ang iyong gagawin ay para sa ikabubuti ng iyong kaibigan.
- _____ 10. Dapat mahalín at igalang ang kaibigang sinungaling.

B. Gumawa ng poster na magpapakita ng impormasyon ukol sa mga dapat gawin sa panahon ng kalamidad.

Bagyo

Lindol

Epidemya ng COVID -19

Pagbaha

C. Ipaliwanag ang nais ipabatid ng ginawang poster.

Gawain sa Pagkatuto Bilang : Suriin ang iyong sarili. gaano mo kadalas ginagawa ang mga ito? Lagyan ng tsek ang kolum ng iyong sagot.

Gawain	Palagi	Paminsan-minsan	Hindi
Pagsasabi ng katotohanan kahit masaktan ang kaibigan			
Isinisiwalat ko ang aking nalalaman na impormasyon kung ito ay makakatulong sa aming pamilya.			
Kinakausap ko ang aking kaibigan kapag nalaman ko na ang kanyang sinasabi ay hindi totoo at makasisira ng aming samahan.			
Nagtitiwala ako sa bawat sabihin ng aking mga magulang.			
Iniingatan ko ang lihim na ipinagkakatiwala sa akin.			

B. Suriin ang iyong mga kasagutan. Lahat ba ng mga ito ay iyong pinapahalagahan? Kung hindi, bakit?

C. Paano mo pinahahalagahan ang mga tamang impormasyon na nakakarating sa iyong kaalaman?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 6: Basahin ang tula. Isulat sa sagutang papel kung ano ang nais ipahiwatig ng tula. Gawin ito sa iyong kuwaderno.

Hangad Ko'y Paglaya

(Ni Melchora A. Buerano)

Parang isang salot ang sa mundoy dumating
Maraming mga bansa ang ngayo'y nahaling
Ang mga gawain at pag-unlad ay nasupil
Na dulot ng sakit na COVID-19.

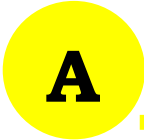
Nais kong mag-aral, maglaro at maging normal
Ang araw-araw na pananatili sa bahay
Ay tila isang bangungot sa aking pakiramdam
Ngunit dapat sumunod upang humaba ang buhay.

Sa ngayon ay walang kasiguraduhan
Kung kailan babalik ang dating kinagawian
Nais ko'y tahimik at masayang buhay
Kahit naghihirap basta malaya lang.

Aking panalangin sa Poong Maykapal
Ibaon sa laot ang COVID na salot.
Tiyak matutuwa ang sansinukob
Kapag natunaw at nalusaw ang sakit na salot.

B. Ano ano ang mga salitang magkakatugma na matatagpuan sa tula?

C. Iguhit ang nararamdaman ng pangunahing tauhan sa tula.

- Ang pagkakaroon ng tamang impormasyon ay nakakatulong sa pag-aayos ng suliranin.
- Kailangan ng malawak na pang-unawa upang makapagdesisyon ng tama at mabuti para sa ikabubuti ng lahat.
- Kailangang maglaan ng sapat na panahon para sa pagkalap ng tamang impormasyon.
- Ang pagsasaliksik ng tamang impormasyon ay makatutulong upang mapaganda ang samahan ng bawat isa.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 7: Piliin ang titik ng wastong sagot.

1. Ano ang dapat na isaalang-alang sa pagkilala ng tamang impormasyon?
A. ano ang mayroon
B. datos at patotoo
C. larawan
D. lugar kung saan nakuha
2. Alin sa mga sumusunod ang nagpapakita na ang impormasyon ay nakatutulong?
A. Si Annabelle ay nakinig ng tsismis ng kapitbahay.
B. Sumunod si Beth sa ipinag-uutos ng mga frontliners.
C. Palagi si Luis nanonood sa Youtube.
D. Mas pinahalagahan ni Dante ang sabi ng kapitbahay na hindi alam kung totoo.
3. Alin ang nagsasaad na ang teknolohiya ay nakatutulong sa pagbibigay ng impormasyon?
A. Si Martin ay gumamit ng Google upang makatulong sa kanyang mga aralin.
B. Si Myla ay nagtanong sa kanyang ate ng tamang sagot sa kanyang gawaing bahay.
C. Nanood si Melvin ng sine.
D. Naglaro si Raul ng mobile legend.
4. Paano ang wastong paggamit ng social media?
A. maglalaro ng online games
B. mag-tiktok
C. maglalaan ng oras sa paggamit
D. buong araw naka-online
5. Nalaman mo sa balita na ang simula ng klase ay maaaring sa buwan ng Agosto, sa iyong palagay ay hindi ito totoo, ano ang gagawin mo?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 8: Piliin ang titik ng wastong sagot.

1. Ano ang dapat na isaalang-alang sa pagkilala ng tamang impormasyon?
A. ano ang mayroon   C. larawan
B. datos at patotoo   D. lugar kung saan nakuha
2. Alin sa mga sumusunod ang nagpapakita na ang impormasyon ay nakatutulong?
A. Si Annabelle ay nakinig ng tsismis ng kapitbahay.
B. Sumunod si Beth sa ipinag-uutos ng mga frontliners.
C. Palagi si Luis nanonood sa Youtube.
D. Mas pinahalagahan ni Dante ang sabi ng kapitbahay na hindi alam kung totoo.
3. Alin ang nagsasaad na ang teknolohiya ay nakatutulong sa pagbibigay ng impormasyon?
A. Si Martin ay gumamit ng Google upang makatulong sa kanyang mga aralin.
B. Si Myla ay nagtanong sa kanyang ate ng tamang sagot sa kanyang gawaing bahay.
C. Nanood si Melvin ng sine.
D. Naglaro si Raul ng mobile legend.
4. Paano ang wastong paggamit ng social media?
A. maglalaro ng online games   C. maglalaan ng oras sa paggamit
B. mag-tiktok   D. buong araw naka-online
5. Nalaman mo sa balita na ang simula ng klase ay maaaring sa buwan ng Agosto, sa iyong palagay ay hindi ito totoo, ano ang gagawin mo?
A. Magsasaliksik gamit ang internet.   C. Magbabasa sa facebook.
B. Magtatanong sa nanay.   D. Magtatanong sa kaklase.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 9: Sino ako? Basahin ang mga sumusunod na tugma at kilalanin ang tinutukoy nito. Piliin ang sagot sa kahon. Isulat ang sagot sa iyong kuwaderno.

Aklat	Internet	Dyaryo
	Cellphone	Telebisyon

- _____ 1. Bata at matanda sa aki'y nawiwili
Hindi kumpleto kapag hindi ako katabi
Text, at youtube may kasama pang video call
Pati na nga tiktok na pang-alis ng antok.
- _____ 2. Maraming kaalaman sa akin ay nakasulat
ang mga eksperto pati sinaunang tao.
Binabasa ako sapagkat ang laman ko ay pawang totoo.
- _____ 3. Pagdating ng eskwela doon sa tahanan
Kasama ang magulang na sa akin ay nakatunghay
Minsan pa nga ay nagtatalo sa aking harapan
Kung anong palabas ang kasunod na matutunghayan.
- _____ 4. Lahat nagagalit at hindi mapakali
Kapag nanghihina ako at walang makitang tao
Pati Globe at Smart, minumura ninyo
Ngunit wala kayong magawa kapag wala ako.
- _____ 5. Ako ay nauna higit sa kanila
Mga impormasyon sa akin nyo nababasa
Sariwang balita ang hatid ko tuwina
Kasalo ninyo ako sa pagkakape tuwing umaga.

C. Anong mga kagamitan sa makabagong teknolohiya ang nasa inyong tahanan na pwede mong gamitin sa pagsasagot ng iyong mga aralin?

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

I**Aralin**

Ang araling ito ay inihanda para sa ikaanim na baitang upang makatulong sa pag-aaral ng Edukasyon sa Pagpapakatao. Layunin ng paggamit ng na ito na higit pang hubugin ang kakayahang pangkaalaman, pandamdamin at mabuting asal ng mga mag-aaral. Ang mga aralin ay nakaangkop sa gulang, interes at pangangailangan ng bawat isa.

Ang araling ito ay tumalalakay Pasiya Mo, Pasiya Ko Para sa Kabutihan ng mga Tao. Masdan kung paano ito naipakikita tulad ng nasa larawang mula sa Save the Children.

Inaasahang pagkatapos ng araling ito sa ikaanim na baitang, ikaw ay inaasahan na:

1. Naipapamamalas mo ang mabuting pagpasiya hindi lamang para sa sarili kundi pati sa kapwa at pamilya
2. Nakalilinang ng mapanuring pag-iisip
3. May sapat na kaalaman sa paglutas ng suliranin at pagtitimbang-timbang ng mga maaring gawin.
4. Natututong pumili nang pinakamabuti para sa nakararami.

PIVOT 4A CALABARZON

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Basahin ang kuwento at sagutin ang mga tanong sa ibaba. Isulat ang sagot sa iyong kuwaderno.

Desisyon Ko, Para sa Kabutihan Ko at Pamilya Ko

Ni Lilibeth M. Velasco

Buwan ng Marso, Tatlong araw bago ideklara ni Pangulong Duterte ang Community Quarantine para sa Metro Manila. Si Mang Rodel ay isang manggagawa sa nasabing lugar. Puno ng takot at alinlangan ang kanyang isipan. Hindi malaman kung uuwi sa probinsya kung saan nandoon ang pamilya o mananatili sa siyudad na walang kasiguraduhan. Nagpaalam siya sa kanyang amo na uuwi muna sa pamilya at babalik nalang kapag wala na ang pandemic subalit hindi siya pinayagan nito. “Kapag umuwi ka, wala ka ng trabahong babalikan.” sagot nito. Sa kabilang dako, puno ng pag-aalala ang kanyang pamilya. “Anong kakainin mo diyan kung wala na kayong trabaho at ipasara ang inyong kompanya?” tanong ni Jona sa asawa. “Umuwi ka na muna dito para sa kaligtasan mo, tulong-tulong na lang tayo na haharap sa problema.” dagdag nito.

Pinag-isipang mabuti ni Mang Rodel ang mga bagay bagay. Inisip ang mga maaring mangyari sa trabaho, sarili at pamilya. Marso 14 ng gabi, pagkagaling mula sa trabaho, dala ang kanyang mga gamit ay sumakay siya ng bus pauwi ng probinsya.

Sinalubong siya ng ngiti at yakap ng pamilya. “Yehey! andito na si tatay.” masayang-masayang nasabi ni Erika, ang anak ni Mang Rodel.

Tuwa ang nadama ni Mang Rodel. Sa isip niya marami pa namang trabaho na mapapasukan pagkatapos ng COVID 19. Ang kaligtasan niya at ng kanyang pamilya ang mahalaga. Sa ngayon, mamumuhay sila ng simple, basta sama-sama at malusog ang bawat isa.

Sagutin ang mga tanong:

1. Sino ang tauhan sa kuwento?
2. Bakit gustong umuwi ni Mang Rodel?
3. Naging madali ba para kay Mang Rodel ang magdesisyon? Bakit?
4. Ano ang dahilan bakit pinili niya na umuwi?
5. Kung ikaw si Mang Rodel, ano ang magiging desisyon mo? Bakit?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Suriin ang sumusunod na sitwasyon. Ano ang iyong dapat gawin? Isulat ang sagot sa iyong kuwaderno.

Mga sitwasyon	Ang dapat kong gawin ay...
1.Naglalaro ka sa inyong bahay ng mga bago mong laruan, nakita ka ng iyong kalaro at nagsabi na sasali ngunit sinabi ng iyong nanay na huwag magpapasok ng ibang tao sa inyong bahay bago siya umalis.	
2.Naglalaro ka ng Mobile Legend sa computer shop malapit sa inyong bahay. Nawili ka sa paglalaro at hindi mo namalayan na gabi na, binilin ng iyong magulang na umuwi ng maaga.	
3.Nasunugan ang iyong kamag-aaral at walang natira kahit ano. Marami kang mga damit subalit paborito mo ang mga ito.	
4.Nakita mo ang isang matanda na tatawid sa kalye na maraming dala, bawal kang lumabas ngunit naaawa ka sa matanda.	
5.Nakita mo ang isang batang pulubi na hawak ang tiyan at mukhang gutom na gutom. Marami kayong pagkain sa inyong bahay.	

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Gumawa ng isang talata tungkol sa kahalagahan ng isang mabuting pagpapasya.

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Lagyan ng tsek (/) kung tama ang isinasaad ng bawat pangungusap at nagpapahayag ng matalinong pagpapasiya at ekis (X) kung mali.

- _____1. Nakikiayon sa pasiya ng nakararami para sa ikaaayos ng suliranin.
- _____2. Nagagalit kapag hindi pumapanig sa gusto niyang mangyari ang kanyang kagrupo.
- _____3. Iniisip ang mga sasabihin bago magsalita upang hindi makasakit ng damdamin.
- _____4. Mahinahong makisama sa mga kasama sa grupo.
- _____5. Inuunawa ang opinyon ng iba.

B. Iguhit ang masayang mukha kung tama ang wasto ang tinutukoy sa pahayag at malugkot na mukha kung di wasto.

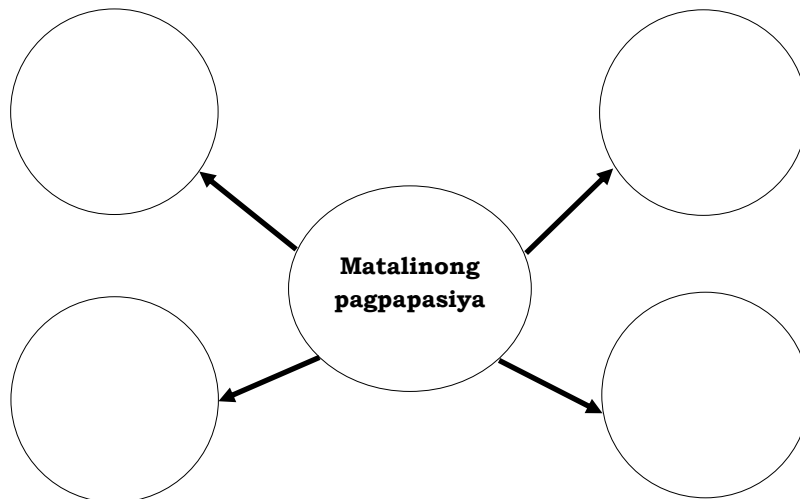
- _____1. Mahalagang sumangguni muna at alamin ang opinyon sa iba bago magdesisyon.
- _____2. Pinag-iisipang mabuti muna ang mga plano bago isagawa.
- _____3. Agad-agad nagpapasiya upang masolusyonan ang problema.
- _____4. Dahil siya ang leader gusto laging desisyon niya ang nasusunod dahil matalino siya.
- _____5. Marunong umunawa sa sitwasyon at nagdedesisyon ng may paninindigan para sa kapwa.

C. Sagutan ang sumusunod na tanong.

Ano ang dapat pasya ang dapat mong gawin kung.....

- 1. Nakitang mong pinagtutulungang awayin ng mga batang kalye ang isang pulubi.
- 2. May nagtatapon ng basura sa ilog.
- 3. Pinagtatawanan at inagawan ng saklay ang isang batang pilay.
- 4. Pinagbubulungan at nilalait ng mga kaklase mo ang bagong lipat ninyong kamag-aral.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 5: Sa pamamagitan ng semantic web. Isulat ang mga bagay na may kaugnayan sa matalinong pagpapasiya.

B. Tulungan si Nikka sa kanyang problema. Anong pasya ang nararapat gawin ni Nikka?

Ang mga magulang ni Nikka ay nagtatrabaho sa Manila. Umuwi sila at sumunod sa protocol ng home quarantine. Sobrang miss na miss na ni Nikka ang kaniyang mga magulang. Gusto niyang lumabas ng bahay at puntahan ang mga ito sa lugar kung saan sila nakaquarantine. Paano ninyo mtutulungan si Nikka? Anong desisyon ang dapat niyang gawin?

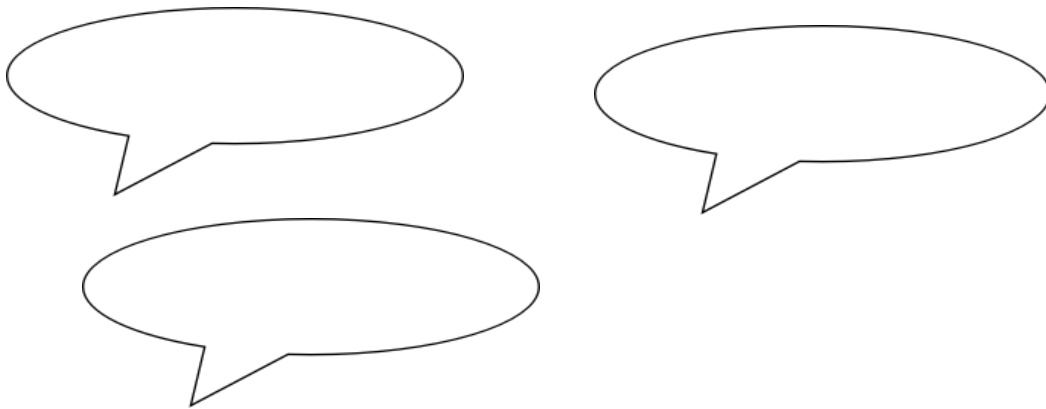

C. Sumulat ng isang journal na naglalahad ng karanasan na ikaw ay gumawa ng isang desisyon at isulat kung ano ang naging bunga nito.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 6: Basahin ang sitwasyon at magpasiya kung ano ang nararapat gawin.

Nakita mo sa facebook ang isang matanda sa tabi na kalye na payat na payat at gutom na, siya ang isa sa mga naaapektuhan ng lockdown dahil sa COVID 19, malapit lang ang bahay ninyo sa tinutukoy na kinalalagyan ng matanda. Hindi ka maaring lumabas dahil wala kang quarantine pass, may kaya kayo sa buhay at marami kayong supply ng pagkain. Ano ang iyong gagawin?

B. Isulat sa loob ng speech balloon ang maari mong sabihin para matulungan ang matanda.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 7: Punan ang tsart ng mga impormasyon sa kasunod na pahina. Umisip ng isang sitwasyon o problema na naranasan mo na kung saan kinailangan mong magpasiya o magdesiyon.

Problema			
Pamimiliang Desisyon			
Mabuting Epekto	Hindi Mabuting Epekto	Mabuting Epekto	Hindi Mabuting Epekto
Desisyon			

Gawain sa Pagkatuto Bilang 7: Magpasya para sa kabutihan. (Word Wall)

- Maghanda ng isang folder. Kulayan ang mga gilid nito.
- Isulat sa loob nito ang pagpapasya para sa sa kabutihan .
Halimbawa: Hindi ako mananakit ng aking kapwa.
- Idikit ang mga gawa sa manila paper at ipaskil sa tahanan.

B. Pag-ugnayin ang suliranin at pagpapasyang gagawin.

Hanay A	Hanay B
1. Nakita mo ang iyong kaklaseng ulila na walang baon.	a. pahihiramin ng laruan ang bata
2. Nakatingin sa iyo ang mga batang kapitbahay habang naglalaro ka ng iyong mga laruan.	b. Hahatian ng baon ang kaklase
3. Hinikayat kang sumali sa pagtatanim ng mga puno at sa inyong barangay	c. tutulungan ang bata at pagsasabihan ang mga umaaway na masama ang ginagawa nila
4. May mga taong nagtatapon ng basura sa ilog.	d. Sasali ako upang makatulong sa pagsugpo sa problema sa
5. Nakita mong inaaway ng mga batang salbahe ang isang bata.	e. Isusumbong sa kinauukulan ang gumagawa ng labag sa batas.

C. Pangako Ko!

Gumawa ng pangako na laging magpapapasiya para sa kabutihan ng lahat o nakararami at hindi sa pansariling kapakanan lamang.

A

Ang pagbuo ng pasiya ay isang gawaing kinakailangang pag-isipang mabuti at maglaan ng sapat na panahon. Hindi kailangang maging pabigla-bigla dahil maraming bagay ang nakasalalay dito. Sa pagbuo ng isang pasiya, marami kang dapat isaalang-alang. Ang bunga ng mabuting pagpapasiya ay dapat laging sa kabutihan ng nakararami.

Ang pagiging mahinahon ay kailangan din sa isang mabuting pagpapasiya.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 8: Iguhit ang masayang mukha 😊 kung ang sitwasyon ay nagpakita ng matalinong pagpapasiya at malungkot na mukha ☹️ naman kung hindi.

1. Nag-ipon ng pera si Simon para ibili ng kanyang gustong gustong sapatos subalit nagkasakit ang tatay niya at walang maipambili ng gamot. Kinuha niya ang kanyang ipon at ibinigay sa magulang.
2. Magtatapon ng basura si Kenneth, malayo ang basurahan sa kanilang lugar. Itinapon na lang niya ang kanilang basura sa ilog dahil wala namang nakakakita.
3. Tumulong si Lyka sa gawaing bahay kaysa maglaro ng computer kasama ng mga kaibigan.
4. Dahil sa takot sa pananakot ng mga kaklaseng bully sa paaralan, hindi isinumbong ni Ruel ang ginawang pagsusulat sa dingding at pamimitas ng bulaklak ng mga ito.
5. Nag-aral nang mabuti si Krishia upang makakuha ng mataas na marka at ikarantal siya ng magulang.

B. Sagutin kung **Tama** o **Mali** ang isinasaad ng bawat pangungusap. Isulat sa patlang ang iyong sagot.

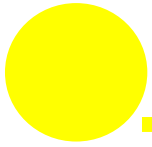
_____ 1. IBinigay ni Marla ang kanyang naipon para tulungan ang mga walang makain at nagugutom sa panahon ng covid 19.

_____ 2. Nakipagsiksikan si Marvin sa maraming tao para lamang makakuha ng ayuda.

_____ 3. Tumulong sa pamamahagi ng relief goods at sumunod sa safety protocol upang hindi mahawahan ng virus.

_____ 4. Pinagtawanan ni Jamby ang mga umiiyak na apektado ng pandemya.

_____ 5. Naghatid ng tulong si Angel sa mga lugar na apektado ng CIOVID 19.

Sanggunian

Department of Education. 2016. "K to 12 Edukasyon sa Pagpapakatao Gabay Pangkurikulum." *lrmds.deped.gov.ph*. Accessed April 2, 2020. <https://lrmds.deped.gov.ph/detail/5451>.

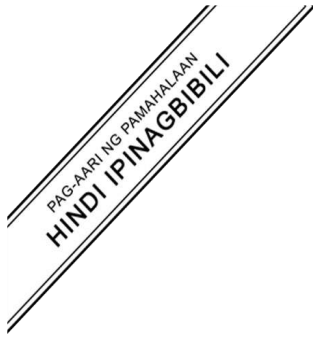
Department of Education. 2016. K to 12 Edukasyon sa Pagpapakatao Learner's Material for Grade 6.

Department of Education. 2020. Most Essential Learning Competencies in Edukasyon sa Pagpapakatao.

Department of Education. 2020. Revised MELC sa Edukasyon sa Pagpapakatao. RM 306, s. 2020 Corrigendum to the Enclosures in Regional Order No. 10, s. 2020, Re: Implementing Guidelines on the Implementation of MELC PIVOT 4A Budget of Work (BOW) in all Learning Areas for Key Stage 1 - 4.

Ortigas, C. D. 1990. Group Process and the Inductive Method: Theory and Practice in the Philippines. 1990. Ateneo De Manila University Press.

Peralta, GA at Ylarde, ZR. 2016. *Ugaling Pilipino sa Makabagong Panahon*. VICARISH Publication and Trading, Inc.

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education Region 4A CALABARZON

Office Address: Gate 2 Karangalan Village, Cainta, Rizal

Landline: 02-8682-5773, local 420/421

Email Address: lrmd.calabarzon@deped.gov.ph

Save the Children